

Enkele bijzondere weetjes over het nieuw Belgisch erfrecht

In een eerdere nieuwsbrief van 2017 hebben wij u bericht over de geplande hervorming van het erfrecht. Inmiddels is het Burgerlijk Wetboek grondig hervormd en is 1 september 2018 de startdatum voor de nieuwe regels. Vanaf dan zal men voor elke erfenis rekening moeten houden met de nieuwe wet. Of misschien al eerder...

Het nieuwe erfrecht biedt u meer vrijheid, er zijn discussiepunten uit het verleden weggewerkt en het is beter geënt op de huidige maatschappij. Een aantal basisprincipes worden flink gewijzigd.

Zijn uw ouders nog bevoorrechte erfgenamen?

De wet bepaalt dat het vermogen van iemand die kinderloos overlijdt maar wel zijn ouders nalaat (deels) geërfd wordt door diens ouders. Hun erfdeel van elk één vierde kan hen niet worden ontnomen, tenzij het erfdeel wordt gelegateerd of werd geschonken aan de gehuwde of wettelijk samenwonende partner van de overledene. Gaf de overledene het aan iemand anders weg, dan kunnen de ouders daar na het overlijden tegen ingaan, wat soms totaal niet de wens was van de erflater...

In het nieuwe erfrecht valt dat principe weg: het erfdeel van de ouders kan door hun kinderloze zoon of dochter aan eender wie worden weggegeven. Met één uitzondering echter dat de ouders daardoor niet hulpbehoevend mogen worden. In dat geval zal uit de nalatenschap toch een onderhoudsuitkering verschuldigd zijn (met een bepaald plafond).

Is de waarde van een gedane schenking definitief?

Als u in het verleden een schenking kreeg (of vóór 31 augustus 2018 krijgen zou) en u bent bij het overlijden van de schenker verplicht om uw schenking 'in te brengen' om de erfenis juist te verdelen onder de bevoorrechte erfgenamen, dan zijn er wettelijke regels die zeggen aan welke waarde u die schenking moet inbrengen.

Op vandaag en tot en met 31 augustus 2018 is deze regel als volgt:

- Roerende goederen zoals financiële activa, aandelen, kunstwerken moet u in brengen in waarde, en dus aan de waarde op datum van de schenking ongeacht de tijd die verstreken is tussen de schenking en het overlijden.
- Onroerende goederen moeten in principe altijd in 'natura' worden ingebracht, waardoor automatisch de waarde op datum van overlijden in aanmerking wordt genomen. Het behoeft weinig uitleg dat dit onverwachtse gevolgen kan krijgen.

In het nieuwe erfrecht zal dit flink veranderen, waardoor de tegenstelling tussen een roerende en onroerende schenking vervaagt. Bij elke schenking zal de waarde op datum van de schenking geïndexeerd worden (met de index der consumptieprijzen) tot aan het overlijden. Enkel als die startwaarde manifest onredelijk was kan dat worden aangevochten. Deze regel zal automatisch van toepassing zijn als de volle eigendom werd gegeven, waarbij de begiftigde dus alle vrijheid had om volledig te genieten van de schenking. Als de begiftigde niet de volle eigendom kreeg maar bijvoorbeeld slechts de blote eigendom van een goed, zal het niet de waarde zijn van de datum van de schenking maar de waarde op het moment dat het vruchtgebruik stopt (door overlijden of door eerdere verzaking).

Als u bijvoorbeeld een schenking had gekregen van uw partner maar u heeft geen band meer met de schenker op het moment van diens overlijden (omdat de relatie inmiddels eindigde) kan het zijn dat uw schenking in vraag wordt gesteld. Bijvoorbeeld door een kind van de schenker die de schenking aanvecht omdat die 'te groot' zou zijn en dus teveel in diens nadeel. Om de omvang van uw schenking te kennen, wordt dezelfde waarderingsregel gehanteerd.

Geldt deze regel ook voor oude schenkingen (alles van voor 1 september 2018) ?

Ja. Als de schenker pas na die datum komt te overlijden zal elke gedane schenking (zelfs twintig jaar geleden) volgens die nieuwe regels gewaardeerd worden. Om onredelijke en onwenselijke gevolgen te vermijden kan de schenker bij de notaris nog uitdrukkelijk (uiterlijk 31 augustus 2018 opteren voor het behoud van de huidige regels of kan hij dit (vanaf 1 september 2018) samen met de begiftigden bevestigen in een notariële overeenkomst.

Doe ik dan beter altijd op hetzelfde moment een schenking aan mijn kinderen?

Op basis van het voorgaand weetje kan de timing van schenkingen dus belangrijk zijn. De latere indexatie kan immers een ongelijke eindstand geven, ook al heeft men nominaal 'hetzelfde' gegeven. Wie echter niet op hetzelfde moment aan alle kinderen wat geven wil (of kan), kan de gelijkheid wel behouden door het bedrag bij de eerste schenking te indexeren op het moment dat men een ander kind iets evenwaardig wil geven.

Ook hier kan met alle kinderen een notariële erfovereenkomst gesloten worden, waarbij zij verklaren dat zij zich ondanks de theoretische ongelijkheid toch evenwichtig behandeld voelen. Zij kunnen dan (normaliter) bij het overlijden niet meer terugkomen op die overeenkomst. Wil men een kind een onroerend goed geven en een ander een roerend goed, dan kan men dus makkelijker tot een evenwicht komen (of een aanpassing op papier vastleggen).

Krijgt de langstlevende echtgenoot nog steeds evenveel ?

Wie zijn partner verliest, zal volgens het huidig erfrecht en bij gebrek aan afwijkend huwelijkscontract of testament het vruchtgebruik verkrijgen op alle goederen die zijn partner nalaat. Bovendien mag de langstlevende echtgenoot in regel dan de 'inbreng' vragen van de door de overleden partner weggeschonken goederen, teneinde ook daarop het levenslang vruchtgebruik te vorderen. Dat resulteerde vaak in ongewenste situaties voor de begiftigden van die eerdere schenkingen.

In het nieuwe erfrecht zal de langstlevende in regel nog steeds het vruchtgebruik verkrijgen op de gehele nalatenschap maar in principe enkel op de nog overblijvende goederen en niet meer op reeds weggegeven goederen (na 1 september 2018). Daar is wel een uitzondering op voorzien: als de schenker zich zèlf het vruchtgebruik had voorbehouden bij de door hem/haar gedane schenkingen, en als die schenking gebeurde binnen de periode van het huwelijk. Dan gaat de wetgever ervan uit dat die vruchten noodzakelijk waren voor het levensonderhoud van het gezin. De langstlevende echtgenoot zal daarom ook recht hebben op die vruchten. Als dat niet de bedoeling is kan ook daar van afgeweken worden (al dan niet met instemming van de langstlevende). Op geschonken goederen voor 1 september 2018 zal de langstlevende in vele gevallen nog wel het vruchtgebruik mogen vorderen.

De bovenstaande principes zullen een grote en soms ongewenste impact hebben op bepaalde successieplanningen.

Al wie reeds verschillende soorten goederen geschonken heeft aan elk van de kinderen, en al wie op verschillende tijdstippen geschonken heeft, wil dit misschien herbekijken tegen het licht van het nieuwe erfrecht.

Contacteer uw notaris, advocaat of gespecialiseerd vermogensplanner om (tijdig) in te grijpen waar nodig.

Voor meer informatie, contacteer ons via:

Vincent Lambrecht, director Estate Planning, v.lambrecht@capitalatwork.com

Kaat Lauwers, senior Estate Planner, k.lauwers@capitalatwork.com

Jeroen Reyntjens, senior Estate Planner, j.reyntjens@capitalatwork.com

Gauthier Bienfait, director Legal, g.bienfait@capitalatwork.com

Kaat Lauwers
Senior Estate Planner
CapitalatWork Foyer Group

Disclaimer : CapitalatWork Foyer Group heeft dit document louter ter informatie van en gebruik door haar cliënten opgesteld en vormt geen enkel juridisch of fiscaal advies of Raad zoals bedoeld in de wet van 25 april 2014 inzake Raad van Financiële planning. De verdere uitwerking en toetsing van deze informatie dient te gebeuren door een extern juridisch of fiscaal adviseur. Dit document mag, zelfs gedeeltelijk, noch gereproduceerd noch verdeeld worden zonder voorafgaandelijke toestemming van de auteur. Hoewel gebaseerd op betrouwbare bronnen kan CapitalatWork Foyer Group niet verantwoordelijk gesteld worden wat betreft de juistheid of de waarachtigheid van de in dit document verstrekte informatie. Anti-misbruikmaatregelen werden ingevoerd in onze fiscale wetgeving door de wet van 29 maart 2012 en latere circulaires. Die maatregelen kunnen tot gevolg hebben dat bepaalde planningstechnieken die tot op de dag van vandaag werden aanvaard door de fiscale administratie in vraag zouden kunnen gesteld worden. Het is zeer aangewezen om de nodige voorzichtigheid aan de dag te leggen inzake bepaalde planningsstructuren.